

want nooit ontbreekt een aanwijzing aan de priester, raad aan de wijze, een woord aan de profeet! Komt, laat ons hem treffen door middel van de tong en laten wij niet luisteren naar één van zijn woorden"⁵¹⁾. Wij zouden hier de indruk krijgen, dat „de wijze” een aparte categorie vormde naast „de priester” en naast „de profeet”. Maar Ezech. 7 : 26 bevat de bedreiging: „Zij zullen een gezicht begeren van een profeet, den priester zal een aanwijzing ontbreken en raad aan de oudsten.” Hier komen dus „de oudsten” in plaats van „de wijze”, die dus een leider in het algemeen zal moeten aanduiden, en wel een politieke leidsman in dit geval.

En zo komen wij ten slotte terecht bij de boeken der wijsheid, met name dat der Spreuken. Ook hier echter moeten wij onderscheiden. Heel veel plaatsen waarin gesproken wordt over „de wijze” en „de wijzen” helpen ons niet verder. Ook een voorbeeld als in Pred. 9 : 15 over „een arme, wijze man, die haar (de stad) had kunnen redden door zijn wijsheid” verspreidt geen licht in de onderhavige kwestie. Er zijn echter plaatsen, waarin het denken aan een groep van wijzen het meest voor de hand ligt. Uit het boek der Spreuken citeer ik de volgende plaatsen. „De wijze hore en vermeerde wetenschap, en wie inzicht heeft verwerve beleid; om te begrijpen spreuk en raadseltaal, woorden der wijzen en hun raadsels” (Spr. 1 : 5, 6). „De onderwijzing van de wijze is een bron van leven, om te wijken van de valstrikken des doods” (Spr. 13 : 14). „De spotter houdt er niet van, dat men hem bestraft; naar de wijzen zal hij niet gaan” (Spr. 15 : 12). „Het oor, dat de terechtwijzing des levens hoort, zal temidden der wijzen overnachten” (Spr. 15 : 31). „Spotters stoken een stad op, maar wijzen brengen de toorn tot bedaren” (Spr. 29 : 8).

Ook deze uitspraken leveren geen bewijs, dat er een aparte stand van wijzen in Israël is geweest. Maar er is nog iets meer aan te voeren.

Bekend is, dat de wijze, die in het boek der Spreuken sprekend wordt ingevoerd, zijn leerling, ook de lezer van dit boek, aanspreekt met: „mijn zoon”⁵²⁾. Bovendien hebben wij opschriften in de Spreuken, waar „de wijzen” worden genoemd. In Spr. 22 : 17 is dat het geval, waar staat: „Neig uw oor en hoor de woorden der wijzen”⁵³⁾. Spreuken 24 : 23a is het opschrift van een kleine verzameling, dat luidt: „Ook deze zijn van wijzen”⁵⁴⁾. En wij kunnen hiernaast stellen twee plaatsen uit Prediker. De eerste is: „Woorden van wijzen, in rust aangehoord, zijn beter dan het geschreeuw van een heerser onder dwazen” (Pred. 9 : 17). De tweede luidt: „De woorden der wijzen zijn als prikkelen; als ingeslagen nagelen